

Aanwezig:

Er waren 34 omwonenden en geïnteresseerden waaronder een vertegenwoordiger van Vivium zorggroep Godelinde Bussum, Samen Sneller Duurzaam, Stichting Kindertuinen Bussum, Imkervereniging Bussum, Vrienden van het Bredius, Vrienden van het Mouwtje, SKBNM Kindcentrum 't Mouwtje en de gebruiker van het weiland.

Beleidsadviseurs van de gemeente: Esmeralda Wagenaar, beleidsadviseur groen en spelen, Jacqueline Hautus, beleidsadviseur erfgoed, Jon Drost, assetmanager groen spelen en sport, Annemarie van Emden, wijkadviseur en Sandrijn Sas, Adviseur Participatie en cocreatie.

Twee wethouders: Barbara Boudewijnse, beheer openbare Ruimte (is aanspreekpunt, aanwezig, moet eerder weg), Geert-Jan Hendriks, wijkwethouder (blijft de hele avond), Alexander Luijten, wethouder cultureel erfgoed (niet aanwezig, wel bij betrokken bij dit project).

Introductie van Hannie de Groot, gespreksleider:

Parkgebied Het Mouwtje & Bilderdijkpark is een uniek gebied. Het park heeft belangrijke maatschappelijke waarden. Je kunt er fijn wandelen en genieten van de zwanen (met jongen), eendjes, meerkoetjes, waterhoentjes, etc. en prachtige bomen (oude beuken bijv.) en struiken. Het is een prachtig gebied met mooie villa's en andere gebouwen zoals dit rijksmonument het kerkgebouw van de Vrije Evangelische gemeente waar we vanavond welkom zijn.

Vanavond is het startpunt om samen een visie te ontwikkelen. Dan gaat het om het wensbeeld een droombeeld. Hoe zou je het graag willen zien? Wat willen we bereiken met dat gebied? Volgend voorjaar komt die visie in de raad om te worden vastgesteld. Als dat is gebeurd, wordt de visie uitgewerkt in een beheerplan; wat kan wel/wat kan niet en wie doet dan wat? Vanavond dus een blik op de toekomst maar dat doen we niet ook zonder even terug te blikken. Wat is er aan vooraf gegaan? Wat speelt er en hoe is dat voor u? Daarover gaan we met elkaar in gesprek. Tot aan de pauze. Na de pauze zijn er drie korte presentaties over de cultuurhistorie, het groenbeleid en het groenbeheer. Dan kunnen er nog vragen gesteld worden en gaan we er verder met elkaar over in gesprek. Daarna ronden we af met het vervolgtraject en op welke manier u daaraan mee kan doen.

Barbara Boudewijnse:

Het is belangrijk om een goed begin te maken met elkaar. Het is echt belangrijk om een visie (ideaalbeeld) vast te stellen. Wat willen we bereiken met het Mouwtje en Bilderdijkpark?

Dat is vooral belangrijk omdat we in krappe tijden leven. Dat wil zeggen dat de begroting net is vastgesteld en o.a. de beeldkwaliteit (of het beeldkwaliteitsniveau) van het parkgebied naar beneden is bijgesteld. Dat betekent dat het beheer van de openbare ruimte in ieder geval het komende jaar een tandje lager zal zijn. Dat heeft te maken met de gemeentelijke financiën. U wilt dat niet voor dit parkgebied maar helaas valt dit gebied daar ook onder. Dus moeten met elkaar goed kijken wat we willen met het gebied en dat we het toch zo kunnen regelen dat we een gezamenlijk beeld krijgen van wat we willen.

Wat is er hier aan vooraf gegaan?

Esmeralda Wagenaar: In 2018 is de gemeente begonnen met de Visie buitenruimte. Bewoners en vooral, de vrienden van het Mouwtje en vrienden van het Bredius hebben toen aangekaart dat er iets moet gebeuren met het parkgebied. Dat is in deze visie terechtgekomen onder de noemer dat we oog hebben voor het cultuurhistorisch erfgoed en dat we een plan zullen ontwikkelen voor dit gebied. In 2019 zijn we begonnen met een cultuurhistorisch onderzoek naar het parkgebied. Wat is er nog terug te vinden van het oorspronkelijke ontwerp? In januari 2021 is dat onderzoek afgerond en daarna hebben we in samenspraak met de vrienden van het Mouwtje en het Bredius een participatieplan opgesteld zodat we alle geïnteresseerden en belanghebbenden bij het ontwikkelen van de visie kunnen betrekken. Deze bijeenkomst is de start van het betrekken van de buurt bij het traject om samen tot een visie te komen.

Hannie de Groot: Zijn er mensen die hierover vragen hebben of iets willen zeggen over wat hier aan vooraf is gegaan of hoe het voelt/is om hier nu op dit punt te zijn?

Dennis Mikkelsen: Zit in het bestuur van de Vrienden van het Bredius en heeft zich samen met vrienden voor het Mouwtje hart gemaakt voor het cultuurhistorisch onderzoek. Het is een bijzondere buurt. Mensen wonen er met veel plezier. Ze zijn ook trots op het openbare en historische park. Ze zien met buurtbewoners dat het onderhoud sterk achteruit is gegaan en dat vinden ze heel erg. Daar willen ze wat aan doen. Het heeft even geduurd maar ze zijn nu ontzettend blij dat het visievormingstraject van start gaat en er hopelijk ook een beter beheer komt. Zorgwekkend is wel dat het onderhoudsniveau is teruggeschroefd van B (voldoende, maar dat vonden zij al onvoldoende) naar C (matig). Ze zijn blij dat er wat gaat gebeuren want ze vinden het heel belangrijk.

Cees Bouman: Als gebruiker van de kindertuinen (nemen een aardig stuk grond in beslag dat intensief wordt gebruikt) hoopt hij dat ze in de toekomst daar kunnen blijven. De kindertuinen bestaan (niet specifiek op die plek) al meer dan 100 jaar. Belangrijk dat de oorspronkelijke zichtlijnen en het oorspronkelijk ontwerp door Tersteeg hersteld worden. Je ziet nu namelijk niet dat Het Mouwtje en het Bilderdijkpark een geheel vormen. Ook namens de Historische kring Bussum wil hij dit meegeven.

Jan Driessen: namens de imkervereniging, kan zich aansluiten bij de kindertuinen. Zij maken ook gebruik van een aardig stukje grond en de bijen gebruiken de hele omgeving. Het is een hele mooie plek. In het verleden is er een kleine ruilverkaveling geweest. Hij maakt zich zorgen over de toekomst van het terrein van de imkervereniging. Wat gaat er gebeuren met de gemeentewerf? Moeten ze weer wat gaan inleveren?

Kees Hogenbirk: Samen Sneller Duurzaam staat voor het ondersteunen van allerlei duurzame initiatieven. En het belang is voor verdere vergroening en het versterken van de biodiversiteit. Vaak gekoppeld aan initiatieven van bewoners. Dit ook in combinatie met eigen betrokkenheid van inwoners die dat wellicht niet gewend zijn. We denken dat de groene transitie pas gaat lukken als je dat met elkaar doet.

Michiel Kok: vastgoedbeheerder van Vivium. Is aanwezig als toehoorder en belanghebbende. Wat zijn de plannen? Bewoners van Vivium (zorgeloos wonen) maken gebruik van het park. En dat willen ze graag zo behouden.

De heer Laguna: buurtbewoner maakt zich grote zorgen over de verloedering vooral nu het budget verder naar beneden gaat. Hij woont aan het Bilderdijkpark en kent het park heel goed. Hij wandelt er ook veel. Ziet het al 45 jaar achteruit gaan. Dat heeft ook met het matige/minimale onderhoud te maken. De verwildering van het park en waar mensen aan het werk zijn die van goede wil zijn maar die eigenlijk niet de kwaliteit hebben om te weten waar ze mee bezig zijn. Wat heb je aan een visie als het dagelijks onderhoud niet normaal uitgevoerd kan worden? Moet het hele park op de schop? Dat zou natuurlijk vreselijk jammer zijn. Het niveau van het park is achteruit gegaan. (Heel veel mensen in de zaal zijn het hier mee eens. Ze steken allemaal hun hand omhoog op de vraag wie zich hierin herkent). Het komt neer op meer geld en op mensen die in staat zijn om het onderhoud van het park beter uit te voeren.

De heer Berkvens: buurtbewoner al 30 jaar. Maakt zich ook grote zorgen over de staat van het metselwerk van de trappen en de staat van onderhoud van de bankjes en andere elementen. Daar is inderdaad geld voor nodig.

Ingrid van Emmerik: medeoprichter een jaar of 6 geleden van vereniging Vrienden van het Mouwtje. Door een historica is in kaart gebracht wat voor een bijzonder park het is. Waarom gebeurt er niets terwijl er al jaren geleden geld is gereserveerd om aan de slag te gaan met het park. Wat gaat er gebeuren met de afspraken die jaren geleden al gemaakt zijn? Waarom duurt het zo lang?

Wietse Wadman: woont al 35 jaar aan Het mouwtje. Hij hoort een aantal zaken zeggen en wil daar graag aan toevoegen: een boom gaat 100 jaar mee. Een wethouder een paar jaar en van een visieplan weet hij het niet. Maar hij weet wel dat hij een jaar of 20 geleden met de gemeente de degens heeft gekruist toen het Mouwtje ook werd ingericht. Er is toen een zeer uitgebreid visieplan door de UVA, afdeling ecologie, opgesteld. Wat is daarmee gedaan? Is het tijd om het te herzien? Gaan we nu weer opnieuw beginnen of is dat plan het

uitgangspunt? Dat was geen slecht plan maar er is niet veel van terecht gekomen. Waarschijnlijk is het in een la terechtgekomen. Het is even de vraag of dit bekend is bij de gemeente?

Mevrouw (?): maakt al 75 jaar gebruik van het park. Als kind van twee kroop ze er al rond en is heel erg betrokken. Wijst op de documentatie van de Historische Kring Bussum zoals de studie (naar Tersteeg, De Bazel en de omgeving) van mevrouw J. van der Torren. Daar valt heel veel lering uit te trekken.

Reinier Schöder: Woont ook aan Het Mouwtje en ergert zich ook aan de verloedering. Hij onderhield zelf een deel dat grenst aan zijn tuin en haalde er de bramen weg. Dat is hem jaren goed gelukt maar door slecht onderhoud komen er steeds meer invasieve soorten en wordt het steeds moeilijker om het weg te krijgen. Hoe langer we wachten met het opknappen van het park hoe meer het gaat kosten. Hoe minder geld we er nu aan besteden hoe hoger straks de rekening wordt. Heeft contact met medebewoners en het idee om zelf mensen in te huren om het park te onderhouden. Want de gemeente geeft niet thuis. Er wordt veel geld verspild nu alleen al aan het cultuurhistorisch onderzoek (hij heeft het ingezien, kosten €25.000,-) en er gebeurt volgens hem niks mee. Ook de jongens van het beheer doen niet veel (veel koffiedrinken en op schermpjes kijken) en daar is geen toezicht op. Het is wanbeleid. Het geld wordt niet op een goede manier uitgegeven.

Simon Morsink: 5 jaar voorzitter van vrienden van het Mouwtje geweest. Er wordt veel gesproken over visies maar het ontbreekt aan visie. Maakt zich zorgen dat dit plan ook weer in een la belandt en dat er niets mee gedaan wordt. Er is bewustzijn nodig voor het belang van het Mouwtje. Er is goed beheer nodig. Daar moet je geld voor uittrekken en daar zijn goede mensen voor nodig. Stelt voor een beheerder (voor 10-20- jaar) aan te stellen die verantwoordelijk is voor het park.

Cas Wiebinga: inwoner. Goed kijken wie de gebruikers van het park zijn nu en in de toekomst. Het park wordt veel gebruikt door jongeren. De inrichting moet daarop aangepast worden zodat zij geen overlast kunnen veroorzaken. Dus geen bankjes in donkere afgelegen hoekjes zoals in het oorspronkelijke ontwerp maar bijvoorbeeld midden in het zicht zodat bijv. een druggebruiker daar niet lang willen zitten.

Vragen na de prestaties (zie bijlagen):

De heer van Willigen: 20 jaar inwoner wat is het verschil per jaar tussen onderhoudsniveau A, B en C? Wat kost het meer om het park op B niveau te houden?

Jon Drost: loopt in de tonnen. Het gaat niet alleen over het beheer Geen goed antwoord op te geven. Dit geldt voor heel Gooise Meren. Wat is er nodig om deze van C naar B te krijgen? Moeilijk te zeggen maar denk aan duizenden euro's. Dat moet goed berekend worden. De raad heeft net hierover een besluit genomen.

Geert-Jan Hendriks: de discussie gaat verder dan de beeldkwaliteit. Het gaat over de specifieke behoefte en de waarden van dit parkgebied. Dat is in de beleving van de wethouder een uitzondering. Dat moet in kaart gebracht worden. Dat gaat verder dan het beeldkwaliteitsniveau. Misschien komen we wel tot de conclusie dat beeldkwaliteit nog onvoldoende is voor deze twee parken of een van de twee parken. Dat zou ook zo nog maar eens een uitkomst kunnen zijn. Daar wil de wethouder niet op vooruitlopen. Hij denkt dat het vooral belangrijk is om de waarde te bepalen. Voelen we met elkaar dat die waarden anders is dan het standaard beleid zoals we dat in andere gebieden hebben. Het is belangrijk dat we ons niet blindstaren op de euro's. Financiën is zeker heel belangrijk. Het is faciliterend en ondersteunend en geen doel op zich. Het is belangrijk om een gedragen beeld te hebben over die parken. En wat vinden we met elkaar belangrijk als het gaat om het beheer en/of reconstrueren. De wethouder kent ook gebieden in deze gemeente waar er tientallen jaren over een visie wordt gediscussieerd en er niet tot een punt wordt gekomen. Dat is ook soms ingewikkeld in die gebieden. Maar de wethouder denkt ook dat het belangrijk is om er een punt achter te zetten en dat je dan moet gaan doen, doen en doen.

Hannie de Groot: Is het voorstelbaar dat er gevoeld wordt dat we nu met z'n allen hard gaan werken aan een visie en dan ligt er een mooi stuk en dan is daarna de conclusie: ja maar er is geld.

Geert-Jan Hendriks:

Ja die vraag hoor ik ook dat als we als bewoners 20.000,- bij elkaar leggen, kunnen we dan we terug naar het oude? Maar mijn stelling is ook dat het 5 jaar geleden ook niet zaligmakend was. Er waren toen ook al gesprekken waren over de kwaliteit van onderhoud. Zo simpel is het helaas niet. Tuurlijk moeten we ook goed nadenken over de realiteitszin van de visie. Daarom is er een aantal jaar geleden ook gezegd. Geen visie zonder uitvoeringsplan. Dat is ook heel belangrijk en tegelijkertijd moeten we ook buiten de kaders durven denken. En is ook de ruimte om door de raad nieuwe (financiële) besluiten te nemen.

Simon Morsink: pleit ervoor de speelweide aan de s'Jacoblaan bij de visievorming te betrekken omdat dit deel uitmaakt van het oorspronkelijke plan.

De heer (?): de gemeente heeft hier wat goed te maken (ereschuld). In de 50-er en 70-er jaren zijn delen van het park verkocht en bebouwd. Dit is niet netjes gegaan in die tijd.

Esmeralda Wagenaar: bevestigt dit, dit staat ook in het cultuurhistorisch onderzoek.

Mevrouw (?): wat gebeurt er met de gemeentewerf? In het oorspronkelijke plan (Tersteeg) is dit ook park.

Geert-Jan Hendriks: we weten het nog niet. Er zijn wel teveel werven op het moment en we zijn in kaart aan het brengen wat we in de toekomst nodig hebben. Op korte termijn zijn er zeker geen plannen.

Dennis Mikkelsen: goed om de bebouwde delen(die van het oorspronkelijke park zijn afgeknabbeld) mee te nemen in de visievorming. Laten we daarover dromen, kan het weer park worden? (gemeentewerf, kinderopvang). Daar met elkaar over nadenken binnen de kaders.

Nicolette Boshuizen van Kindcentrum 't Mouwtje: wordt de parkeersituatie rondom de kinderopvang meegenomen in de visievorming? Het zou veiliger moeten worden en het is de ingang van het park.

Esmeralda Wagenaar: nee.

Nicolette Boshuizen: weet niet of het hier dan thuishoort maar het is geen overzichtelijke situatie. Het is naar haar idee toch een ingang naar het park.

Mevrouw (?) vroeger was er een zichtlijn van de Huizerweg tot aan het Bilderdijkpark. Dit zou terug moeten worden gebracht. De bungalow die het zicht blokkeert moet worden afgebroken. De gemeente moet de bungalow opkopen als die vrij komt.

Dennis Mikkelsen: belangrijk dat ook de veiligheid en de overlastproblemen mee worden genomen in de visievorming.

Esmeralda Wagenaar: we kijken naar alle gebruikers, ook naar jongeren. Alle groepen mogen een plek krijgen in het park. Hierover willen we met elkaar in gesprek. Dus dat is zeker een onderdeel van de visie.

De heer(?): Het park zou elke ochtend schoon moeten worden geveegd. Jongeren laten veel troep achter.

Ingrid van Emmerik: Wat is het tijdspad?

Hannie de Groot: Visie zal worden gemaakt samen met een werkgroep van 12-15 personen. Deze groep komt bij elkaar in december. In januari 2022 moet er dan een conceptvisie liggen. Na toetsing door de werkgroep zal de definitieve versie in maart 2022 naar de gemeenteraad gaan om te worden vastgesteld. Daarna kan het beheerplan worden opgesteld. De verwachting is dat dat tegen de zomer klaar kan zijn. Dit beheerplan wordt vastgesteld door het college. Als er meer geld nodig is voor het beheerplan dan moet het worden vastgesteld door de gemeenteraad. Dan kunnen we aan de slag.

Ingrid van Emmerik: Valt het aanplanten van nieuwe beplanting en herstel van de trappen en andere elementen binnen dat beheerplan?

Jon Drost: het beheerplan is om iets in stand te houden. Als beplanting of metselwerk is versleten dan wordt dat vervangen en dan valt dat onder onderhoud. En valt onder het beheerplan. Als je iets nieuws wilt dan is dat een investering waar apart naar wordt gekeken. Dat valt niet onder het beheerplan. Wanneer er bewoners zijn die stukken zelf in onderhoud willen nemen of willen 'adopteren' dan zijn er mogelijkheden. We maken dan gezamenlijk een plan en sluiten een beheerovereenkomst af. Dit gebeurt al op meer plekken in de gemeente.

Ingrid van Emmerik: Een aantal jaren heeft boer Pronk zijn koeien op het weiland staan. Hij heeft ook al een aantal keer aangeboden om het weiland ook te onderhouden want er zit geen goed gras meer in. Maar daar wordt vanuit de gemeente gezegd. Dat doen we niet dat mag u niet.

Hans Pronk uit Naarden, melkveehouder: Je kan het grasland beheren zoals je wil. Maar wij zijn er te gast en doen wat de gemeente daar voorschrijft. Het gras van het weiland is van slechte kwaliteit de koeien vinden het niet erg lekker omdat de ondergrond zand is. Momenteel is het niet toegestaan om het gras te bemesten vanwege de waterkwaliteit. Het zou goed voor het weiland en de koeien zijn om hier nogmaals naar te kijken. Er zijn allerlei milieuvriendelijke manieren om te mesten zodat het gras verbetert en het ook beter water vast kan houden.

Kees Hogenbirk SSD: belangrijk om ook te kijken naar alternatieve vormen van samenwerking tussen gemeente en de stakeholder zodat we ook de kwaliteit kunnen nastreven. Als bewonersgroepen kun je bijvoorbeeld fondsen aanvragen. Dan kom je veel verder.

Ralph Jansen, buurtbewoner: wordt aan de visievorming een investeringsbegroting gekoppeld? Bij een plan hoort tenslotte een financieel plaatje. Waar besluit de gemeenteraad anders over?

Hannie de Groot: goed voorstel. Het meedenken is hard nodig

Reinier Schröder: De wethouder vroeg net nog wat de waarde van het park is. Als je het park laat verslonzen wordt het waardeloos. Als je er een hek om heen zet en je gaat een toegangsprijs heffen, kom je erachter wat het waard is. De waarde van het park zoals het nu is (een waardevol park), vast te leggen voor de toekomst en dat kost geld.

Simon Morsink: het park is gesloten tussen zonsondergang en zonsopgang. Dit zou beter gehandhaafd moeten worden.

Hannie de Groot: Denkkraft is nodig van de mensen die betrokken zijn bij het parkgebied. We gaan nu afronden.

Esmeralda Wagenaar: Vanavond is het startpunt van de visie. We hebben verteld wat de kaders zijn vanuit de cultuurhistorie, het groenbeleid en het beheer.

Op de website van de gemeente ([gooisemeren.nl/hetmouwtje](https://www.gooisemeren.nl/hetmouwtje)) is een projectpagina ingericht. Hier vindt u alle informatie over dit project. Daar staat vanaf 5 november ook een enquête op. We willen nog extra informatie ophalen. Niet alleen bij u maar voor nog meer betrokken mensen van het park. Dan halen we extra kennis op over de wensen van de toekomst en het gebruik. Dit is waardevolle informatie die we willen toepassen in de visie. Er zijn vanavond al veel opmerkingen gemaakt: de overlast, de verloedering en wat je er aan zou kunnen doen. Dromen staat vrij en daarna gaan we kijken of het realistisch en op termijn haalbaar is.

Het belangrijk om dat samen te doen. Met beleidsadviseurs (vanuit hun vakkennis) en inwoners (kennis van de omgeving en andere aanvullende kennis). We gaan een werkgroep samenstellen vanuit diverse perspectieven die samen met de gemeente aan de visie gaan werken. (ook gebonden aan de coronamaatregelen, wat kan er en wat mag er). Hiervoor zijn er drie bijeenkomsten (twee voor de visie 9 december en 27 januari) en één voor het beheerplan (nog te plannen). Van de leden van de werkgroep verwachten wij een actieve inzet zodat deze planning ook haalbaar is. De overige bewoners worden via de website en nieuwsberichten op de hoogte gehouden van de voortgang.